

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2019.55.305-313>

УДК 725.51

кандидат архітектури, Булах І. В.,

bulakh.iv@knuba.edu.ua, irabulakh81@gmail.com,

orcid.org / 0000-0002-3264-2505,

Web of Science ResearcherID: V-4802-2018; Scopus Author ID: 36080512900

Київський національний університет будівництва і архітектури

РОЗПИС ЯК ШЛЯХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРУ ЛІКАРНІ

Анотація: у статті розглянуто один з найбільш цікавих та доступних шляхів надання індивідуалізації та художньо-декоративного оформлення внутрішнього середовища лікувальних закладів. Наведено приклади практичного впровадження розпису стін та стелі у Національній дитячій спеціалізованій лікарні "Охматдит" м. Києва в межах благодійного проекту студентів та викладачів архітектурного факультету КНУБА упродовж 2016–2019 рр.

Ключові слова: інтер'єр лікарні, розпис, художньо-декоративне оформлення, індивідуалізація внутрішнього середовища.

Постановка проблеми. Стереотипне розуміння інтер'єру лікувального закладу, зокрема лікарняного, формувалося у нашій свідомості упродовж десятиріч і вперш за все асоціюється з довгими напівтемними коридорами, пофарбованими олійною фарбою або облицьованими білою керамічною плиткою. Але на зміну суто механічному підходу до формування інтер'єрів лікувальних закладів, який був пов'язаний із типово-індустріальним підходом проектування і потребою у швидкому забезпеченні кількості медичних закладів, прийшло розуміння якості архітектурного середовища, особливо призначеного до зцілення [1–4]. Зв'язок фізичного і психологічного здоров'я людини сьогодні є очевидним і існує низка наукових досліджень, які розкривають значущість інтер'єру, екстер'єру та ландшафтному благоустрою територій лікувальних закладів у загальному процесі одужання хворої людини [5, 6]. В цьому сенсі одним із можливих шляхів естетизації та індивідуалізації інтер'єрів закладів охорони здоров'я виступає рукотворний художньо-декоративний підхід, а саме розпис стін та стель приміщень [7–9].

Огляд публікацій. Базою для проведення дослідження слугують сучасні закордонні дослідження з архітектурного проектування закладів охорони здоров'я, серед яких необхідно підкреслити публікації: Р. У. Алена, К. Шермера, Ф. Меусера, Х. Нікла, Х. Никл-Веллера, Б. Карлоса, Р. Спроу [10–16]. Також були проаналізовані закордонні приклади виконання розпису інтер'єрів лікарняних закладів та їх роль у формуванні індивідуального стилю,

впізнаваності медичної будівлі й створенні "лікувального ефекту" за допомогою архітектурного простору.

Актуальність дослідження. Архітектура лікувальних закладів, нажаль, "застигла" на періоді 1970-80 рр. минулого сторіччя. Ігнорування питань модернізації та оновлення закладів охорони здоров'я упродовж 40 років сьогодні викликає актуальну і нагальну потребу у якісних змінах щодо архітектурного проектування лікувальних закладів. Ці зміни потрібно вносити у весь комплекс розробки будівель лікувального призначення – починаючи від індивідуального проектного підходу з урахуванням регіональних особливостей кожної місцевості, закінчуючи осмисленням зовнішнього і внутрішнього просторів медичних закладів з художньо-естетичної позиції. Особливої дизайнерської та копіткої уваги архітекторів потребує інтер'єр лікувальної будівлі – простір в якому безпосередньо відбувається зцілення хворої людини. Перебуваючи в стані порушення здоров'я (фізичного, психологічного, а частіше обох і одразу), людина особливо гостро сприймає оточення [17, 18]. Враховуючи ці обставини, інтер'єр закладу охорони здоров'я повинен створювати комфортні умови, позитивний та заспокійливий настрій, викликати позитивні емоції. Це завдання набуває найбільшої актуальності у випадку, коли мова іде про лікувальний заклад, призначений для медичного обслуговування дітей [19, 20].

Мета статті. Розкрити потенціал та значущість використання розпису при формуванні інтер'єрів закладів охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Розпис стін – художньо-естетичний засіб оформлення інтер'єру, який сьогодні активно впроваджується при оформленні закордонних лікувальних закладів, особливо дитячих. Виконані в одній техніці, кольоровій гаммі, об'єднані однією загальною тематикою, вони дозволяють поєднати різні приміщення індивідуальним художнім стилем. Завдяки використанню сучасних спеціально призначених фарб вдається досягти необхідних гігієнічних характеристик розписаних поверхонь, що особливо актуально і важливо в умовах стерильності при експлуатації закладів охорони здоров'я.

Перед виконанням розпису поверхні (стін або стелі) необхідно підготувати основу (злущити стару фарбу, прогрунтувати, при можливості пофарбувати фоновою фарбою) – ці важливі підготовчі роботи, а також фінальне фіксування матовим лаком дозволять подовжити термін служби розпису. Розпис стін умовно можна розділити на два основні типи: суцільна заливка (рис. 1) та фрагментарні зображення. Вибір типу розпису залежить від багатьох факторів: розміри приміщень, кількість відведеного часу, ракурси сприйняття, наявність денного освітлення та ін. Також при виборі типу розпису

важливо пам'ятати – розпис являє собою значущий акцент в інтер'єрі, особливо у одноманітних та монотонних лікарняних приміщеннях.

Іншим можливим ускладненням, яке слід брати до уваги під час виконання ескізів, підготовчих роботах, а також при обранні кількості членів творчої команди – лікарні – це лікувальні заклади, які працюють і приймають пацієнтів упродовж семи днів на тиждень й цілорічно, без світ та вихідних. Отже виконувати розпис лікарняного приміщення, швидше за все, прийдеться упродовж 1-2 днів, що в свою чергу вимагає командної і злагодженої роботи, координації. В лікарнях існують приміщення, в яких розпис можна виконати лише на стелі – перш за все це реанімація, в якій згідно санітарно-гігієнічних вимог керамічна плитка вкриває всю поверхню стін. На потребу внесення художньо-декоративних елементів оформлення реанімаційних приміщень звернули увагу лікарні – біла стеля та стіни – те, що бачить людина, яка приходить у свідомість. Особливо тяжко спостерігати суворість та аскетичність інтер'єрів лікарні, на думку лікарів, вдається дітям. При розписі стелі необхідно брати наступні особливості: втома від незручного положення під час виконання розпису настає через 10-15 хв. і виникає потреба в організації почергових змін груп художників; сприйняття пропорцій та розмірів порушується при безпосередньому розписі стелі, що потребує постійного контролю та корегування куратора процесу живопису (рис. 2).

Нарешті, при підготовці ескізів майбутнього розпису необхідно враховувати низку різнобічних побажань, вимог, обмежень та вподобань: пацієнтів (в залежності від вікової групи, характеру переважаючих типів захворюваності), лікарів та медичного персоналу (ці люди працюють в приміщеннях, в яких буде виконаний розпис і їх смакові побажання, безумовно, потребують уваги), керівництва лікувального закладу. З цієї позиції головним завданням куратора розпису є поєднання та узгодженість різнобічних та протилежних умов в єдиній стилістичній та художньо-декоративній образності.

Висновки. За допомогою інтеграції розпису в сучасні інтер'єри лікарень ми отримуємо можливість прикрасити внутрішнє архітектурне середовище медичного закладу, наповнюючи його елементами ручної праці і художньо-декоративного мистецтва, додаючи фарби і сюжетний образ в монотонне і функціональне оточення лікарень. Розпис стін лікарні досить важливий факультативний елемент у навчальному процесі студентів художньо-мистецьких спеціальностей – під час виконання роботи формується дружній творчий колектив, укрілюється соціально-громадянська позиція, отримуються нові навички оволодіння художньою технікою, формується взаємна відповідальність та підтримка, вміння працювати і виконувати поставлене завдання у стислий термін та у несприятливих умовах.

Рис. 1. Розпис стін типу "суцільна заливка". Хірургічний корпус Національної дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит", м. Київ. Робота студентів та викладачів архітектурного факультету, кафедри ДАС та ІТА

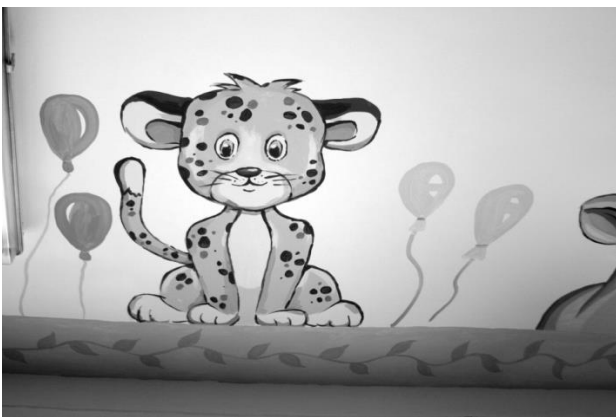

Рис. 2. Розпис стелі приміщень реанімації Національної дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит", м. Київ. Робота студентів та викладачів арх. факультету, кафедри ДАС

Список літератури

1. Линч К. Образ города. Москва: Стройиздат, 1982. 328 с.
2. Иконников А. В. Формирование городской среды. Москва: Знание, 1973. 64 с.
3. Bulakh I.V. Artistic and Aesthetic Formation and Evolution of Architectural and Urban Planning Space. *Science and Innovation*. Kyiv, 2019. Volume 15. No 5(5). Pp. 57-66. DOI: [10.15407/scine15.05.057](https://doi.org/10.15407/scine15.05.057)
4. Bulakh I.V. Common Features of Architectural Design of the Medical Purpose Building. *Science & Technique*. 2019. 18(4). Pp. 311-318. DOI: [10.21122/2227-1031-2019-18-4-311-318](https://doi.org/10.21122/2227-1031-2019-18-4-311-318)
5. Книга о полезной и красивой архитектуре. Архитектурная политика как драйвер развития городов. Москва: Стрелка, 2016. 370 с.
6. Места, где обитает душа: Архитектура и среда как лечебное средство / пер. с англ. В.Л. Глазычева. Москва: Ладыя, 2000. 280 с.
7. Тимохін В.О. Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. Київ: КНУБА, 2008. 629 с.
8. Тимохін В.О., Шебек Н.М., Малік Т.В., Житкова Н.Ю. Основи дизайну архітектурного середовища. Київ: Основа, 2010. 395 с.
9. Шебек Н.М. Гармонізація планувального розвитку міста. Київ: Основа, 2008. 216 с.
10. Аллен Р. У. Пособие по проектированию больниц. Москва: Стройиздат, 1978. 249 с.
11. Christoph Schirmer. Hospital Architecture: Specialist Clinics & Medical Departments. Germany, 2007. 26 p.
12. Christoph Schirmer, Philipp Meuser. New Hospital Building in Germany: General Hospitals And Helth Centres Publisher. Germany, 2007. 34 p.
13. Hans Nickl, Christine Nicki-Weller. Hospital Arhitecture. Verlagshaus Braun. 2007. 352 p.
14. Broto Carles. Hospitales innovacion y diseño. 2014. 300 p.
15. Broto Carles. Hospitales y centros de salud. 2009. 341 p.
16. Richard Sprow. Planning Hospitals of the Future. https://www.academia.edu/30353013/Planning_Hospitals_of_the_Future_Chapter_1
17. Didichenko M., Bulakh I., Kozakova O. Spatial and Temporal Principles and Methods of the Historical Urban Environment Composition Transformations. *Urban and Regional Planning*. 2019. Vol. 4. No. 4. Pp. 144 - 151. DOI: [10.11648/j.urp.20190404.13](https://doi.org/10.11648/j.urp.20190404.13)
18. Kovalska G., Merylova I., Bulakh I. Urban improvement of comprehensive schools and out of school educational establishments in Ukraine. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. Volume 8. Issue

12. Pp. 1765-1770. DOI: [10.35940/ijitee.L3229.1081219](https://doi.org/10.35940/ijitee.L3229.1081219)

19. Bulakh I., Kozakova O., Didichenko M. The innovative trends in architecture and urban planning of health care institutions. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. Vol. 9. Issue 1. Pp. 317-323. DOI: [10.35940/ijitee.A4111.119119](https://doi.org/10.35940/ijitee.A4111.119119)

20. Bulakh I., Kozakova O., Didichenko M. The Landscape Creation and Integration in Design and Urban Planning of Medical Institutions. *Landscape Architecture and Regional Planning*. 2019. Vol. 4. Issue 4. Pp. 61-71. DOI: [10.11648/j.larp.20190404.11](https://doi.org/10.11648/j.larp.20190404.11)

References

1. Lynch, K. (1982), *Obraz goroda [The image of the city]*, Stroiizdat, Moscow, 328 p. (in Russian)
2. Ikonnikov, A.V. (1973), *Formirovaniye gorodskoy sredy [Formation of the urban environment]*, Knowledge, Moscow, 64 p. (in Russian)
3. Bulakh, I.V. (2019), Artistic and Aesthetic Formation and Evolution of Architectural and Urban Planning Space, *Science and Innovation*, Kyiv, Vol. 15, No 5(5), pp. 57-66 DOI: [10.15407/scine15.05.057](https://doi.org/10.15407/scine15.05.057) (in English)
4. Bulakh, I.V. (2019), Common Features of Architectural Design of the Medical Purpose Building, *Science & Technique*, Minsk, No 18(4), pp. 311-318 DOI: [10.21122/2227-1031-2019-18-4-311-318](https://doi.org/10.21122/2227-1031-2019-18-4-311-318) (in English)
5. *Kniga o poleznoy i krasivoy arkhitekture. Arkhitekturnaya politika kak drayver razvitiya gorodov [A book about useful and beautiful architecture. Architectural policy as a driver of urban development]*. Moscow: Strelka, 2016, 370 p. (in Russian)
6. *Mesta, gde obitayet dusha: Arkhitektura i sreda kak lechebnoye sredstvo / per. s angl. V.L. Glazycheva [Places where the soul lives: Architecture and the environment as a remedy / trans. from English V.L. Glazycheva]*. Moscow: Lad'ya, 2000, 280 p. (in Russian)
7. Timokhin, V.O. (2008), *Arkhitektura mis'koho rozvytku. 7 knykh z teoriyi mistobuduvannya [Architecture of Urban Development. 7 books on the theory of urban planning]*, KNUBA, Kyiv, 629 p. (in Ukrainian)
8. Timokhin, V.O., Shebek, N.M., Malik T.V., Zhitkova N.Yu. (2010), *Osnovy dyzaynu arkhitekturnoho seredovyscha [Fundamentals of architectural environment design]*, Osнова, Kyiv, 395 p.(in Ukrainian)
9. Shebek, N.M. (2008), *Harmonizatsiya planuval-noho rozvytku mista [Harmonization of city development planning]*, Osнова, Kyiv, 216 p. (in Ukrainian)
10. Allen, R.U. (1978), *Posobiye po proyektirovaniyu bol'nits [Guide design hospitals]*, STROIIZDAT, Moscow, 249 p. (in Russian)
11. Schirmer, C. (2007), *Hospital Architecture: Specialist Clinics & Medical*

Departments, Germany, 26 p. (in English)

12. Schirmer, C., Meuser, Ph. (2007), *New Hospital Building in Germany: General Hospitals And Helth Centres Publisher*, Germany, 34 p. (in English)

13. Nickl, H., Nicki-Weller, Ch. (2007), *Hospital Architecture*, Verlagshaus Braun, 352 p. (in English)

14. Broto Carles. *Hospitales innovacion y diseño* (2014), 300 p. (in Spanish)

15. Broto Carles. *Hospitales y centros de salud* (2009), 341 p. (in Spanish)

16. Richard Sprow. *Planning Hospitals of the Future*. https://www.academia.edu/30353013/Planning_Hospitals_of_the_Future_Chapter_1 (in English)

17. Didichenko, M., Bulakh, I., Kozakova, O. (2019), Spatial and Temporal Principles and Methods of the Historical Urban Environment Composition Transformations, *Urban and Regional Planning*, Vol. 4., No. 4, pp. 144-151 DOI:10.11648/j.urp.20190404.13 (in English)

18. Kovalska, G., Merylova, I., Bulakh, I. (2019), Urban improvement of comprehensive schools and out of school educational establishments in Ukraine, *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, Vol. 8, Issue 12, pp. 1765-1770 DOI: 10.35940/ijitee.L3229.1081219 (in English)

19. Bulakh, I., Kozakova, O., Didichenko, M. (2019), The innovative trends in architecture and urban planning of health care institutions, *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, Vol. 9, Issue 1, pp. 317-323 DOI: 10.35940/ijitee.A4111.119119 (in English)

20. Bulakh, I., Kozakova, O., Didichenko, M. (2019), The Landscape Creation and Integration in Design and Urban Planning of Medical Institutions, *Landscape Architecture and Regional Planning*, Vol. 4, Issue 4, pp. 61-71. DOI: 10.11648/j.larp.20190404.11 (in English)

Аннотация

К. арх. Булах И. В. Киевский национальный университет строительства и архитектуры.

Роспись как путь индивидуализации интерьера больницы.

В статье рассмотрен один из наиболее интересных и доступных путей осуществления индивидуализации и художественно-декоративного оформления внутренней среды лечебных учреждений. Приведены примеры практического внедрения росписи стен и потолка в Национальной детской специализированной больнице "Охматдет" г. Киева в рамках благотворительного проекта студентов и преподавателей архитектурного факультета КНУСА, осуществляемого на протяжении 2016-2019 гг.

Ключевые слова: интерьер больницы, роспись, художественно-декоративное оформление, индивидуализация внутренней среды.

Annotation

PhD architecture, Bulakh I. V. Kyiv National University of Construction and Architecture.

Painting as a way of individualizing the interior of the hospital.

The article discusses one of the most interesting and affordable ways to implement individualization and artistic and decorative design of the internal environment of medical institutions. Examples of the practical implementation of wall and ceiling painting at the "Okhmatdet" National Children's Specialized Hospital in Kiev are presented as part of a charity project of students and teachers of the Faculty of Architecture of the KNUSA, carried out during 2016-2019. A stereotypical understanding of the interior of a medical institution, in particular a hospital, has been forming in our minds for decades and is primarily associated with long darkened corridors painted with oil paint or lined with white ceramic tiles. But the purely mechanical approach to the formation of the interiors of medical institutions, which was associated with a typical industrial design approach and the need for a rapid supply of the number of medical institutions, was replaced by an understanding of the quality of the architectural environment, especially intended for healing. The connection between the physical and psychological health of a person today is obvious and there are a number of scientific studies that reveal the importance of the interior, exterior and landscape improvement of the territories of medical institutions in the overall process of recovery of a sick person. In this sense, one of the possible ways to aesthetize and individualize the interiors of healthcare institutions is a man-made artistic and decorative approach, namely, painting walls and ceilings of premises. The basis for the study is modern foreign research on the architectural design of healthcare facilities, among which are the publications: Allen, Schirmer, Meuser, Nickl, Nicki-Weller, Carles. Foreign examples of interior painting of hospital facilities and their role in the formation of an individual style, recognisability of a medical building and the creation of a "medical effect" using an architectural space were also analyzed.

Key words: hospital interior, painting, artistic and decorative design, individualization of the internal environment.